

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Capvt III. Ex epistolis & libro de Gratia & libero arbitrio, ad Valentinum
monachum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

CAPVT III.

Ex epistolis & libro de Gratia & libero arbitrio, ad Valentinum monachum.

SENTENTIA I.

P R I M O Dominus I E S V S, sicut scriptum EP I S T. I.
 est in Evangelio Ioannis Apostoli, non ve- Ioan. 3.
 nit ut iudicaret mundum, sed ut salvaretur mun- 2. Tim. 4.
 dus per ipsum. Postea verò, sicut scribit Paulus
 Apostolus, iudicabit Deus mundum, quando
 venturus est, sicut tota Ecclesia in simbolo
 confitetur, iudicare vivos & mortuos. Si ergo
 Dei gratia non est, quomodo salvat mundum?
 & si non est liberum arbitrium, quomodo iudi-
 cat mundum?

I I. Soli parvuli, qui nondum habent opera EP I S T. II.
 propria, vel bona, vel mala, secundum solum
 originale peccatum damnabuntur, quibus per
 lavacrum regenerationis non subvenit gratia
 salvatoris. Ceteri autem omnes, qui jam uten-
 tes libero arbitrio, sua propria peccata origina-
 li peccato insuper addiderunt, si de potestate
 tenebrarum per gratiam Dei non eruuntur,
 nec transferuntur ad regnum Christi, non so-
 lum secundum originis, verum etiam secun-
 dum propriæ voluntatis merita, iudicium re-
 portabunt. Boni verò etiam ipsi quidem secun-
 dum bonæ voluntatis suæ merita præmium
 consequentur, sed etiam ipsam bonam volun-

Rom. 2.

tatem per Dei gratiam consecuti sunt. Ac sic implebitur quod scriptum est: *Ira & indignatio, tribulatio & angustia, in omnem animam hominis operantis malum, Iudaei primum & Graeci.*

Ibidem.

III. Fides sanè catholica neque liberum arbitrium negat, sive in vitam malam, sive in bonam; neque tantum ei tribuit, ut sine Dei gratia valeat aliquid, sive ut ex malo convertatur in bonum, sive ut in bono perseveranter proficiat, sive ut ad bonum sempiternum perveniat, ubi jam non timeat ne deficiat.

*Ibidem.**Hebr. 12.*

IV. Sic intellige quod tibi præceptum est, *Rectos cursus fac pedibus tuis, & vias tuas dirige*, ut noveris, cum hoc facis, à Domino Deo tibi præstari ut hoc facias, & non declinabis ad dexteram, quamvis ambules in viis dextris, non confidens in virtute tua, & ipse erit virtus tua, qui rectos faciet cursus tuos, & itinera tua in pace producet. Quapropter quicumque dicit, *Voluntas mea mihi sufficit ad facienda opera bona*, declinat in dexteram. Sed rursus illi qui putant bonam vitam esse deserendam, quando audiunt sic Dei gratiam prædicari, ut credatur & intelligatur voluntates hominum ipsa ex malis bonas facere, ipsa etiam quas fecerit custodire, in sinistram declinant.

EX LIBRO DE GRATIA, & Libero arbitrio.

CAP. II.

V. Solet dicere humana superbia, *Si scissem, fecissem. ideo non feci, quia nescivi. aut, Si scirem, facerem. ideo non facio, quia nescio.* Hac

eis excusatio tollitur, quando præceptum datur, vel scientia non peccandi manifestatur. Sed sunt homines, qui etiam de ipso Deo se excusare conantur. Quibus dicit Apostolus Iacobus: *Nemo cum tentatur, dicat quoniam à Deo tentor. Deus enim intentator malorum est. Ipse autem neminem tentat. unusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus & intellectus. Dein concupiscentia cum conceperit, parit peccatum; peccatum verò cum consummatum fuerit, generat mortem.* Item de ipso Deo se excusare volentibus respondit liber Proverbiorum Salomonis: *Insipientia viri violat vias eius. Deum autem causatur in corde suo.* Et liber Ecclesiasticus dicit: *Ne dixeris quia propter Dominum recessi. quæ enim odit ne facias. Ne dixeris quia ipse me induxit. Non enim opus habet viro peccatore. Omne execramentum odit Dominus, & non est amabile timentibus illum. Ipse ab initio fecit illum, & relinquit illum in manu consilij sui. Si volueris, servabis mandata, & fidem bonam placiti.*

Iac. 1.

Prov. 19.

Eccli. 15.

Ibidem;

Rom. 2.

VI. Nemo Deum causetur in corde suo, sed sibi imputet quisque cum peccat, neque cum aliquid secundum Deum operatur, alienet hoc à propria voluntate. Quando enim volens facit, tunc dicendum est opus bonum, tunc speranda est boni operis merces ab eo, de quo dictum est, *Qui reddet unicuique juxta opera sua.*

VII. Gravius peccare hominem scientem, quam nescientem. Nec tamen ideo confugiendum est ad ignorantia tenebras ut in eis quisque requirat excusationem. Aliud est enim ne-

CAP. III.

Pal. 35.

scivisse, aliud scire noluisse. Voluntas quippe arguitur in eo de quo dicitur: *Noluit intelligere ut bene ageret.* Sed & illa ignorantia, quæ non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui tanquam simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat, si propterea non credit, quia non audivit omnino quid crederet, sed fortasse ut mitius ardeat. Non enim sine causa dictum est: *Effunde iram tuam in gentes quæ te non noverunt.* & illud quod ait Apostolus: *Cùm venerit in flamma ignis dare vindictam in eos qui ignorant Deum.*

Psal. 78.

2. Thess. 2.

CAP. IV.

VIII. Metuendum est ne divina testimonia in defensione liberi arbitrii sic intelligantur, ut ad vitam piam & bonam conversationem, cui merces æterna debetur, adjutorio & gratiæ Dei locus non relinquatur. ut audeat miser homo, quando bene vivit & bene operatur, vel potius bene vivere & bene operari sibi videtur, in seipso non in Domino gloriari, & spem rectè vivendi in seipso ponere. ut sequatur eum maledictum Hieremiæ Prophetæ dicentis: *Maledictus homo qui spem habet in homine, & firmat carnem brachij sui, & à Domino discedit cor ejus.* Quia enim non dixit Propheta, *Maledictus homo qui spem habet in seipso*, posset alicui videri, ideo dictum esse, *Maledictus homo qui spem habet in homine*, ut nemo habeat spem in altero homine, sed in se. Ut ergo ostenderet, sic se admonuisse hominem, ut nec in seipso haberet spem, propterea cùm dixisset, *Maledictus homo qui spem habet in homine*, mox addidit, & *firmat carnem brachij sui.* Brachium pro potentia posuit operandi, in nomine autem carnis

Hier. 17.

intelligenda est humana fragilitas. Ac per hoc firmat carnem brachij sui, qui potentiam fragilem atque invalidam, id est, humanam, sufficere sibi ad bene operandum putat, nec adiutorium sperat à Domino. Propter hoc enim subjecit, & à Domino discedit cor ejus. Nos ergo ad bene operandum spem non habeamus in homine, firmantes carnem brachij nostri; nec à Domino discedat cor nostrum, sed ei dicat: *Adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.*

Psal. 16.

IX. *Gratias autem Deo, qui dat nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.* Ergo & victoria, qua peccatum vincitur, nihil est aliud quam Dei donum, in isto certamine adjuvantis liberum arbitrium.

Ibidem. 1. Cor. 15.

X. Dicat cœlestis magister: *Vigilate, & orate ne intretis in tentationem.* Ergo unusquisque contra suam concupiscentiam dimicans, oret ne intret in tentationem, id est, ne sit ab illa abstractus & inlectus. Non autem intrat in tentationem, si voluntate bona vincat concupiscentiam malam. Nec tamen sufficit arbitrium voluntatis humanæ, nisi à Domino victoria concedatur oranti ne intret in tentationem. Quid verò evidentius, quam Dei ostenditur gratia, ubi quod oratur accipitur? Si enim dixisset salvator noster, *Vigilate ne intretis in tentationem,* admonuisse tantummodo videretur. Cùm verò addidit & *orate,* ostenditur Deum adjuvare ne intretur in tentationem.

Ibidem. Matthe. 24.

XI. Nisi Dei donum esset etiam ipsa ad Deum nostra conversio, non ei diceretur: *Deus virtutum converte nos. & : Deus tu converte nos.*

CAP. V.

Psal. 79.

Psal. 84.

Psal. 84:

*vificabis nos. & : Converte nos Deus sanitatum
nostrarum. & hujusmodi alia, quæ commemo-
rare longum est. Nam & venire ad Christum,
quid est aliud, nisi ad eum credendo converti:
& tamen ait: Nemo potest venire ad me, nisi da-
tum fuerit à Patre meo.*

Iohan. 6.

CAP. VI.

XII. Probatur gratia Dei non secundum
merita nostra dari, quandoquidem non solum
nullis bonis, verum etiam multis meritis malis
præcedentibus videmus datam, & quotidie
videmus dari. Sed planè cum data fuerit, inci-
piunt esse etiam merita nostra bona. per illam
tamen. Nam si se illa subtraxerit, cadit homo,
non erectus, sed præcipitatus libero arbitrio.
Quapropter nec quando cœperit homo habere
merita bona, sibi debet tribuere illa, sed Deo,
cui dicitur: *Adjutor meus esto, ne derelinquas
me.*

Psal. 26.

Ibidem.

XIII. Necessarium est homini, ut gratia
Dei non solum justificetur impius, id est, ex
impio fiat justus, cum redduntur ei bona pro
malis; sed etiam, cum fuerit jam justificatus ex
fide, ambulet cum illo gratia, & incumbat su-
per ipsam ne cadat. Propter hoc scriptum est in
Cantico canticorum de ipsa Ecclesia: *Quæ est
ista quæ ascendit dealbata, incumbens super fra-
truèlem suum?* Dealbata est enim, quæ per se
ipsam alba esse non posset. Et à quo dealbata est,
nisi ab illo qui per Prophetam dicit: *Si fuerint
peccata vestra ut phenicium, sicut nivem dealba-
bo.* Quando ergo dealbata est, nihil boni mere-
batur. Iam verò alba facta, bene ambulat. sed
si super eum, à quo dealbata est, perseveran-
ter incumbat. Propter quod & ipse IESVS,

Cant. 3.

Esa. 1.

super quem incumbit dealbata, dixit discipulis suis: *Sine me nihil potestis facere.*

IOAN. 15.

IBIDEM.

XIV. Dona sua coronat Deus, non merita tua, si tibi à teipso, non ab illo, sunt merita tua. Hæc enim si talia sunt, mala sunt, quæ non coronat Deus. si autem bona sunt, Dei dona sunt: quia sicut dicit Apostolus Iacobus: *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à patre luminum.* Vnde dicit & Ioannes præcursor Domini nostri: *Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cælo.* Vtique de cælo, unde etiam venit spiritus, quando Iesus ascendit in altum, captivavit captivitatem, dedit dona hominibus.

IAC. 1.

IOAN. 30.

CAP. VIII.

XV. Vita bona nostra nihil est aliud quam Dei gratia. Sine dubio & vita æterna, quæ bonæ vitæ redditur, Dei gratia est. Et ipsa enim gratis datur, quia gratis data est illa cui datur. Sed illa cui datur, tantummodo gratia est. Hæc autem quæ illi datur, quoniam præmium ejus est, gratia est pro gratia, tanquam merces pro justitia.

CAP. XI.

XVI. Quando spiritu actiones carnis mortificatis ut vivatis, illum glorificate, illum laudate, illi gratias agite, cujus spiritu agimini, ut ista valeatis, & vos filios Dei esse monstreris.

CAP. XII.

Quotquot enim spiritu Dei aguntur, hi filij sunt Dei. Quotquot ergo adjuncto solo adiutorio legis, sine adiutorio gratiæ, confidentes in virtute sua, suo spiritu aguntur, non sunt filij Dei.

CAP. XIV.

XVII. Neque scientia divinæ legis, neque natura, neque sola remissio peccatorum, est illa gratia quæ per Iesum Christum Dominum no-

strum datur : sed ipsa facit ut lex impleatur , & natura liberetur , ne peccatum dominetur.

Ibidem

XVIII. Quod lex jubet facere non valeamus , nisi per fidem rogando impetremus ut facere valeamus. Nam si fides liberi est tantummodo arbitrij , nec datur à Deo , propter quod pro eis qui nolunt credere , oramus ut credant. Quod propterea faceremus inaniter , nisi rectissime crederemus , etiam perversas , & fidei contrarias voluntates , omnipotentem Deum ad credendum posse convertere.

CAP. XV.
Psal. 84.

Ezech. 18.

Ezech. 36.

XIX. Meminerimus Deum dicere : *Convertimini , & vivetis.* cui dicitur : *Converte nos Deus.* Meminerimus Deum dicere : *Projicite à vobis omnes impietates vestras ;* cum ipse iustificet impium. Meminerimus ipsum dicere : *Facite vobis cor novum & spiritum novum.* qui dicit : *Dabo vobis cor novum , & spiritum novum dabo vobis.* Quomodo ergo quod dicit : *Facite vobis* , hoc dicit *Dabo vobis* ? Quare jubet , si ipse daturus est ? Quare dat , si homo facturus est ? nisi quia dat quod jubet , cum adjuvat ut faciat cui jubet.

Ibidem.

XX. Semper est in nobis voluntas libera , sed non semper est bona. Aut enim à justitia libera est quando servit peccato , & tunc est mala : aut à peccato libera est quando servit justitiæ , & tunc est bona. Gratia verò Dei semper est bona , & per hanc fit ut sit homo voluntatis bonæ , qui prius fuit voluntatis malæ. Per hanc etiam fit , ut ipsa bona voluntas , quæ jam esse cœpit , augeatur , & tam magna fiat , ut possit implere divina mandata quæ voluerit , cum valde perfectèque voluerit. Ad hoc enim valet quod

quod scriptum est : *Si volueris, conservabis* Eccli. 15.
mandata, ut homo qui voluerit & non potue-
 rit, nondum se planè velle cognoscat, & oret
 ut habeat tantam voluntatem, quanta sufficit
 ad implenda mandata. Sic quippe adjuvatur,
 ut faciat quod jubetur.

XXI. Non juberet Deus quod sciret non CAP. XVI.
 posse ab homine fieri. quis hoc nesciat? Sed
 ideo jubet aliqua quæ non possumus, ut nove-
 rimus quid ab illo petere debeamus. Ipsa est
 enim fides, quæ orando impetrat quod lex im-
 perat.

XXII. Certum est nos mandata servare, si Ibidem.
 volumus. Sed quia præparatur voluntas à Do-
 mino, ab illo petendum est ut tantum velimus,
 quantum sufficit ut volendo faciamus. Certum
 est nos velle cùm volumus. Sed ille facit ut ve-
 limus bonum, de quo dictum est quod paulò
 antè posui, quòd præparatur voluntas à Do-
 mino, de quo dictum est: *A Domino gressus* Psal. 36.
hominis dirigentur, & viam ejus volet. de quo di-
 ctum est: *Deus qui operatur in vobis & velle.* Psal. 2.
 Certum est nos facere cùm facimus. Sed ille
 facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas
 voluntati, qui dixit: *Faciam ut in justificationi-* Ezech. 36.
bus meis ambuletis, & judicia mea observetis &
faciatis. Cùm dicit, *Faciam ut faciatis*, quid
 aliud dicit, nisi, Auferam à vobis cor lapideum
 unde non faciebatis, & dabo cor carneum unde
 faciatis? Et hoc quid est, nisi, Auferam cor du-
 rum unde non faciebatis, & dabo cor obediens
 unde faciatis? Ille facit ut faciamus, cui dicit
 homo: *Pone Domine custodiam ori meo.* Hoc Psal. 140.
 est enim dicere, Fac ut ponam custodiam ori

meo. Quod beneficium Dei jam fuerat constitutus qui dixit: *Posui ori meo custodiam.*

Psalm. 38.

CAP. XVII.

XXIII. Omnipotens Deus cooperando perficit quod operando incipit. quoniam ipse ut velimus operatur incipiens, quo volentibus cooperatur perficiens. Proptet quod ait Apostolus: *Certus sum quoniam qui operatur in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi*

Philip. 1.

IESU. Ut ergo velimus, sine nobis operatur: cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. Tamen sine illo, vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad bona pietatis opera nihil valeamus.

C. XVIII.

1. Ioan. 4.

XXIV. Cur dictum est, *Diligamus invicem, quia dilectio ex Deo est*, nisi quia precepto admonitum est liberum arbitrium ut quæreret Dei donum? Quod quidem sine suo fructu prorsus admoneretur, nisi prius acciperet aliquid dilectionis, ut addi sibi quæreret unde quod jubebatur impleteret. cum dicitur, *Diligamus invicem*, lex est: cum dicitur, *quia dilectio ex Deo est*, gratia est. Sapientia quippe Dei legem & misericordiam in lingua portat. Unde scriptum est in psalmo: *Etenim benedictionem dabit qui legem dedit.*

Psalm. 83.

CAP. XXI.

XXV. Quid est amentius, & ab ipsa sanctitate caritatis alienius, quam confiteri ex Deo esse scientiam, quæ sine caritate inflat, & ex nobis esse caritatem, quæ facit ut scientia inflare non possit? Item cum dicit Apostolus, *Supereminentem scientiam caritatem Christi*, quid est infanlius, quam putare ex Deo esse scientiam, quæ subdenda est caritati, & ex hominibus caritatem, quæ supereminet scientiæ? Fides au-

Ephes. 3.

tem vera & doctrina sana, ambas esse dicit ex Deo. quia scriptum est: *A facie ejus scientia & intellectus prosedit.* & scriptum est: *Caritas autem ex Deo est.* & legimus spiritum scientiæ & pietatis, legimus spiritum virtutis & caritatis, & continentia. Sed majus est donum caritatis, quam scientiæ. Nam scientia quando est in homine, caritas est necessaria, ne inflatur. Caritas autem non æmulatur, non agit perperam, non inflatur.

XXVI. Gratia Dei voluntas humana non tollitur, sed ex mala mutatur in bonam; & cum bona fuerit, adjuvatur. CAP. XX.

XXVII. Fixum debet esse & immobile in corde vestro, quia non est iniquitas apud Deum. Ac per hoc, quod legitis in litteris veritatis, à Deo seduci homines, aut obtundi, vel obdurari corda eorum, nolite dubitare, præcessisse mala merita eorum, ut justè ista paterentur: ne incurramus in illud proverbium Salomonis: *Insipientia viri violat vias ejus, Deum autem causatur in corde suo.* CAP. XXI. Prov. 19.

XXVIII. Gratia non secundum merita hominum datur. alioquin gratia jam non est gratia: quia ideo gratia vocatur, quia gratis datur. Ibidem.

XXIX. Lex autem subintravit, ut abundaret delictum. ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia. Sed utique gratia id agitur, ut jam fiant bona ab eis qui fecerant mala, non ut perseverent in malis, & reddi sibi existiment bona. Non itaque debent dicere: *Faciamus mala ut veniant bona;* sed: *Fecimus mala & venerunt bona: jam faciamus bona, ut in*

futuro seculo recipiamus pro bonis bona, qui
in hoc seculo recepimus pro malis bona.

CAP. XXIII.

Ezech. 14.

Rom. 9.

XXX. Quando auditis dicentem Domi-
num: *Ego Dominus seduxi Prophetam illum,*
& quod ait Apostolus, *Cujus vult miseretur,*
& quem vult obdurat, in eo quem seduci per-
mittit vel obdurari, mala ejus merita credite;
in eo verò cuius miseretur, gratiam Dei non
reddentis mala pro malis, sed bona pro malis,
fideliter & indubitanter agnoscite. Nec ideo
auferatis à Pharaone liberum arbitrium, quia
multis locis dicit Deus: *Ego induravi Pharao-
nem vel Induravi, aut Indurabo cor Pharao-
nis.* Non enim propterea ipse Pharaon non indu-
ravit cor suum. Nam & hoc de illo legitur,
quando ablata est de Ægypto cynomia, dicente
Scriptura: *Et ingravavit Pharaon cor suum &*
in isto tempore, & noluit dimittere populum. Ac
per hoc & Deus induravit per justum judi-
cium, & ipse Pharaon per liberum arbitrium.

Exod. 8.

Ibid. vs.

XXXI. Certi estote quia non erit inanis
labor vester, si in bono proposito proficientes
perseveretis usque in finem. Deus enim, qui
modò illis quos liberat non reddit secundum
opera eorum, tunc reddet unicuique secundum
opera ejus. Reddet omnino Deus & mala pro
malis, quoniam justus est, & bona pro malis,
quoniam bonus est, & bona pro bonis, quo-
niam bonus & justus est. Tantummodo mala
pro bonis non reddet, quoniam injustus non
est. Reddet ergo mala pro malis, pœnam pro
injustitia. & reddit bona pro malis, gratiam
pro injustitia. & reddet bona pro bonis, gra-
tiam pro gratia.